

BEWAAR HET PAND

Uitgave tot bevordering van de handhaving der oude Gereformeerde beginselen
verschijnt eens in de veertien dagen

KOMMISSIE VAN REDACTIE:

Ds. G. Blom, Meerkerk; Ds. H.C. van der Ent, Elburg;
Ds. A. van Heteren, Werkendam; Ds. L.W. van der
Meij, Alpen a/d Rijn; Ds. D. Slagboom, Katwijk aan
Zee; Ds. M.C. Tanis, Sliedrecht-Centrum; Ds. M.
Vlietstra, Zeist; Ds. P. van Zonneveld, Driebergen; A.
Beukers, Alphen a/d Rijn en Joh. van der Lee,
Alphen a/d Rijn.

REDAKTIE:

Ds. G. Blom, Prinses Marijkeweg 13,
4231 BP Meerkerk. Telef. 01837-1357

ADMINISTRATIE

A. Beukers, Toussaintplein 20, 2406 XL Alphen a/d
Rijn, tel. 01720 - 74202, postrek. 70.43.50, t.n.v. de
administrateur van „Bewaar het Pand” te Alphen
a/d Rijn.
Abonnementsprijs f 10,- per jaar. Abonnementsprijs
voor de Verenigde Staten en Canada 5 dollar per jaar.
Advertenties f 0,25 per mm. Bij kontrakt korting.

MEDITATIE

Het gevolg van de Ruiter op het witte paard

”En een ander paard ging uit, dat rood was.... en ik zag, en ziet een zwart paard.... en ik zag, en ziet een vaal paard”.

Openbaring 6 : 4a, 5m en 8a.

Het Lam heeft het boek met de zeven zegels genomen, en begint terstond daarna de zegels een voor een te verbreken. Het eerste zegel werd verbroken, en Johannes heeft aanschouwd de Ruiter op het witte paard. Wanneer het Lam het tweede, derde en vierde zegel verbreekt, treden paarden naar voren met rode, zwarte en vale kleur. En op deze paarden zitten ruiters die grote rampen over de wereld uitstorten.

De ruiter op het rode paard ontvangt de macht de vrede weg te nemen van de aarde. Er ontstaat een bloedige slachting. Een groot zwaard wordt gehanteerd. Hier wordt gesymboliseerd de oorlog met alle ellende daaraan verbonden.

De ruiter op het zwarte paard heeft een weegschaal in de hand. Er klinkt een stem: een maatje tarwe voor een penning, en drie maatjes gerst voor een penning; en beschadig de olie en de wijn niet. Dit betekent dat het voedsel duur is. Zelfs de gerst, het voedsel van de mindere man, dat ook wel als voer voor de paarden werd gebruikt, is hoog in prijs. Tarwe en gerst zijn dus hoog in prijs gestegen, omdat er gebrek aan is. De weegschaal moet worden gebruikt om ieder zijn rantsoen te geven. En met de olie en de wijn, onmisbare artikelen voor de zuiderlingen, is het niet veel beter. Ze mogen niet beschadigd worden. Dat wil zeggen: laat men toch zuinig zijn met deze noodzakelijke levensmiddelen. Op aangrijpende wijze worden hier het gebrek en de hongersnood getekend.

De vierde ruiter zit op een paard dat vaal wordt genoemd. Het is een ongewone, afzichtelijke kleur voor een paard. De naam van de ruiter is de dood. De hel volgt hem na. De betekenis daarvan is dat waar deze ruiter verschijnt er massa's doden vallen. Aan de dood en de hel wordt macht gegeven te doden met het zwaard, de honger, de dood en de wilde dieren. Te doden met de dood doelt niet op oorlog. Dat kan doelen op overvallen, op terrorisme, op abortus, op euthanasie, op pest, cholera, kanker, aids, hartinfarcten en dergelijke. Dat oorlog en honger weer worden vermeld, is geen matte herhaling van hetgeen bij de tweede en derde ruiter werd gezien, maar deze plagen vormen hier met de twee andere het vreselijke viertal, dat de mensen bij massa's velt, tot het vierde deel van de mensheid toe.

Nu kunt u de vraag stellen: is er niet altijd oorlog, honger en dood geweest? De geschiedenis is toch één lange aaneenschakeling van oorlogen, van hongersnood en van dood? Ja, maar hier wordt gezegd, dat de oorlog een intensiteit, een gruwelijkheid en een algemeenheid zal verkrijgen, dat al het voorbijgegangene er door in de schaduw gesteld wordt. De vrede wordt van de aarde weggenomen, dat wil zeggen: de oorlog zal zich uitbreiden tot de verste gewesten, tot de meest afgelegen eilanden. Er zal nergens op de wereld

een plekje zijn waar vrede heerst. ”En dat zij elkander zouden slachten”. De oorlog zal ontaarden tot een massale vernietiging, zó hevig, zó verschrikkelijk, dat alle vroegere oorlogen er bij in het niet verzinken.

Bij het blikken in de toekomst kan op dit moment vrees en schrik overweldigen. Anderen kunnen boos worden. Is er geen ontspanning tussen oost en west? Hebben we niet lang genoeg in de vrees verkeerd van een verschrikkelijke oorlog? Moeten we in onze rust vandaag zo wreed verstoord worden? Stil maar-, want ik denk geenszins aan de toekomst. Ik denk dat we al verder zijn dan wij denken.

Allereerst zeg ik: die drie paarden galopperen ook vandaag nog over de aarde. Dat is de realiteit, ondanks afbraak van vernietigingswapens. Waarom? Omdat de Ruiter op het witte paard nog over de aarde galoppeert. Daar kom ik zo nog op terug.

Wat de oorlog betreft zou ik achterom willen zien. Hebben wij niet twee wereldoorlogen gehad? En die laatste was die niet het meest verschrikkelijk? Toen de legers van het zuiden aanstormden tegen die van het noorden. Miljoenen soldaten waren er op de been, en zestig miljoen mensen zijn omgekomen. Ik bedoel: we moeten niet altoos denken alsof de dingen, die in de Bijbel voorzeggd zijn, nog geschieden moeten. Ze kunnen reeds geschied zijn zonder dat we het weten. Dat betekent dat de grote dag ons onverhoeds zou kunnen overvallen, en dat zou dan het meest rampzalig zijn, het allerverschrikkelijkste. Zo waakt dan en bidt, want gijlieden weet niet de ure, waarin de Zoon des mensen wederkomt.

Over het verband tussen het tweede, derde en vierde paard hoeven we niet te spreken. Dat is genoeg duidelijk. Maar is er nu ook verband tussen het eerste en de drie volgende? Ja, echter dat verband wordt wel heel verschillend gezien.

Dit kunnen we ervan zeggen daarbij denkend aan de woorden van de Heere Jezus ”Ik ben gekomen om vuur op de aarde te werpen” en ”Meent gij, dat Ik gekomen ben om vrede te geven op de aarde? Neen, zeg Ik u, maar veeleer verdeeldheid. Ik ben niet gekomen om vrede te brengen, maar het zwaard”: het witte paard met zijn Ruiter wordt als vanzelf gevolgd door het rode paard. De oorlogen zijn niet terug te brengen tot aardse tegenstellingen, maar tot de tegenstelling van boven en van beneden - het koninkrijk Gods en het rijk van de duisternis, het Lam Gods en de satan. Ik meen, dat we hier tegelijk ook het verband hebben met de opening van het vijfde zegel dat ons spreekt van martelaren.

U moet geenszins het eerste paard gaan stellen tegenover de andere drie of omgekeerd. De laatste drie volgen het eerste. Nooit gaan ze voorop. Ze volgen slechts het eerste. Dat wil zeggen: ze staan uiteindelijk in dienst van het eerste. Ze moeten uiteindelijk medewerken om het koninkrijk Gods te doen triomferen, om het Lam Gods te doen zegeprelen.

De weg van de Kerk is heel de geschiedenis door geweest een weg van bloed, tranen en lijden. Denkt u aan de tijd van Nero, de tijd van de inquisitie, de tijd van Stalin. Daarbij hoeft u niet te denken aan een wrede oorlog.

't Is vandaag nog precies zo. Als de Ruiter op het witte paard er is, als Hij overwint, als Hij u maakt van onderdaan van satan tot onderdaan van Hem, dan komt er oorlog, dan breekt de hel los.

Dus als de Ruiter op het witte paard op kerkelijk terrein er is, dan volgt als vanzelf dat rode paard. Wees dan niet verbaasd en ontzet u niet. Openbaring 6 is duidelijk genoeg.

Misschien is er oorlog gekomen in uw gezin, op uw werk. Wat een tranen, wat een lijden kan er zijn. Wees toch getroost. De Ruiter op het witte paard gaat altoos voorop, en Hij triomfeert.

Nog meer persoonlijk. Kent u de strijd van de oude en de nieuwe mens, van vlees en Geest? Die is altijd het gevolg daarvan dat de Ruiter op het witte paard een pijl van Zijn boog op u heeft afgeschoten en u daarmee heeft doorschoten. Een waar teken dat u u niet bedriegt voor de eeuwigheid. Wat van geen enkele andere ruiter gezegd wordt, is gezegd van de Eerste: overwinnende en om te overwinnen. De anderen behoren slechts tot Zijn gevolg. Hij de Overwinnaar gaat altoos voorop.

Ds. v. Z.

Van de administratie

De ontmoetingsdag in Kampen is weer voorbij. Het was een heel goede dag. De Heere mocht hetgeen gesproken is nog tot rijke zegen stellen. Dat is het allergrootst. De opbrengst van de gehouden kollekten, inclusief koffiegeld en giften bedroeg f 7.270,70. In de afgelopen periode ontvingen we aan overige giften f 65,-, terwijl 13 nieuwe abonnees genoteerd konden worden, waarvan er 6 door ds. v.d. Ent, als een goede ambassadeur van ons blad, werden aangebracht op de ontmoetingsdag. Voor dit alles weer heel hartelijk dank.
Adm. Bewaar het Pand: A. Beukers, Toussaintplein 20, 2406 XL Alphen a.d. Rijn, tel. 01720-74202, giro 704350.

Van de Redactie

- School.** Voor de school van Dundas en Hamilton ontving ik een gift die ik mocht bestemmen voor dit doel. Hartelijk dank.
- Ontmoetingsdag.** Ik hoop in het volgende nummer de ontbrekende verslagen te kunnen laten opnemen.
- Grote vergadering.** De volgende vergadering met predikanten zal D.V. te Meerkerk worden gehouden op maandag 8 januari 1990, aanvang 10.00 uur.

B.

Ontmoetingsdag te Kampen op 19 augustus 1989

Het was prachtig weer toen velen zich opmaakten naar Kampen om deze ontmoetingsdag mee te kunnen maken. We hadden liever wat later in de tijd willen samenkomen, maar in verband met allerlei andere samenkomsten op de daarop volgende zaterdagen moesten we tenslotte de 19e augustus kiezen. Ook die dag bleek niet ideaal, omdat er toen ook verschillende samenkomsten werden gehouden van Reformatorische scholengemeenschappen, die ook in de belangstelling van ouders en kinderen staan. En terecht!

We konden verwachten dat er minder bezoekers zouden komen dan gewoonlijk, ook al omdat de vacantiетijd nog niet ten einde was.

Het is ons ook bekend dat er vrienden zijn die bij het plannen van hun vakantie rekening houden met de ontmoetingsdag te Kampen en het zo regelen, dat zij in die tijd niet al te ver van Kampen logeren en dus in de gelegenheid zijn om de ontmoetingsdag mee te maken.

's Morgens waren er meer ledige plaatsen dan gewoonlijk, maar de opkomst met de middagsamenkomst was verblijdend. Ook uit de opbrengst van de collecte bleek dat er liefde voor ons doel is, om de handhaving van de oude gereformeerde beginselen te bevorderen. De collecte bracht ongeveer hetzelfde bedrag op als vorig jaar te Kampen.

Het werd een goede dag. Er was een gevoel van saamhorigheid. De vrienden en vriendinnen van Bewaar het Pand mochten elkaar weer ontmoeten. Er werden banden gelegd en vernieuwd. Er werd veel goeds gehoord. Uit wat we uit de mond van anderen hoorden konden we opmaken dat het hun goed deed daar te zijn. Het aantal jeugdigen was moed-gevend voor de toekomst.

We openden de morgensamenkomst om half elf. Samen zongen we Ps. 27 : 5 en 7. We lazen Handelingen 18 : 1 tot en met 11 en gingen voor in gebed.

In ons openingswoord wezen we op de moeilijkheden bij het kiezen van de datum voor deze ontmoetingsdag. Het deed goed vele bekenden te mogen begroeten en nieuwelingen te kunnen verwelkomen. Het was bemoedigend dat er ook vele jeugdigen waren.

We vroegen aandacht voor de verzen 9 en 10 van het gelezen Schriftgedeelte. Paulus was rijk bewelddadig. De Heere was hem te sterk geworden op de weg naar Damascus. Hij had hem in Zijn dienst genomen. Paulus had al veel meegemaakt, o.a. te Filippi. Hij was nu in Corinthe, een grote havenstad, met een goddeloze bevolking. Er was ook een synagoge, maar slechts één. Daar gaat Paulus naar binnen op de sabbat en hij verklaart het evangelie. De Joden blijven vasthouden aan hun eigen wettische gerechtigheid, waarmee ze voor God niet kunnen bestaan. Ze verhardten zich en gaan lasteren.

Het is mogelijk dat dit teveel voor Paulus wordt. Hij schrijft later zelf aan de Corinthiërs dat hij bij hen was in zwakheid, beving en vrees. Hij was vroeger steeds door de Heere bemoedigd en gesterkt. Denk aan de dagen toen hij een scherpe doorn in het vlees had. De Heere liet toen zien dat Zijn genade genoeg was en dat Zijn kracht in zwakheid volbracht wordt. Toen heeft Paulus leren roemen in zwakheid en heeft hij verstaan: als ik zwak ben dan ben ik machtig..... Het lijkt wel of Paulus nu meer let op de houding van de Joden en de goddeloosheid van de inwoners van deze handelsstad. Het lijkt hem onmogelijk om daar met zegen te kunnen arbeiden. Het is misschien wel beter naar elders te vertrekken.

De tijd van toen heeft veel gemeen met die van ons. Ook nu is er veel goddeloosheid in de wereld, in ons land, in onze gezinnen, in ons aller hart. En ook de Joodse gezindheid van eigen gerechtigheid. Er is geen plaats voor Christus en Zijn werk. Veel is er tot ontmoediging voor ambtsdragers, voor ouders en vele anderen.

De Heere weet van Paulus af. In de nacht komt de verhoogde en verheerlijkte Christus in een gezicht tot Paulus. Hij verschijnt aan Paulus en spreekt tot Hem. De Heere wint het hart van Paulus weer geheel in als spreek en zwijg niet, want bevreesd, maar niemand zal de hand aan u leggen om u kwaad te doen. We lezen het vaker in Gods Woord. De Heere was met Jozef, ook in de gevangenis. De Heere bemoedigde Jozua verschillende keren, toen Jozua het volk in Kanaän moest brengen. Er zijn meer voorbeelden te noemen. De Heere is altijd en overal met Zijn volk. Vóór Zijn heengaan sprak de Heere Jezus tot Zijn discipelen: Ik ben met u al de dagen tot de voleinding der wereld. Dat geldt dus al Gods kinderen in al hun noden en omstandigheden. De Heere voegt er voor Paulus nog aan toe: want Ik heb veel volk in deze stad. De eigengerechtigheid van de Joden en de goddeloosheid van de heidense bevolking staat de Heere niet in de weg. Hij bezit alle macht in hemel en op

aarde en zal daar in die grote stad de wonderen van Zijn genade verheerlijken.

Dat is voor Paulus genoeg. Hij heeft weer het oog en het hart op Hem gericht. Wiens genade hem genoeg is. Hij denkt er niet meer over om de stad de rug toe te keren, maar hij gaat in de Heere gesterkt weer verder. De zegen des Heeren blijft niet achterwege. Justus, die naast de synagoge woont, stelt zijn huis beschikbaar voor het houden van samenkomsten. Dat is van groot belang nu Paulus niet meer in de synagoge komt. Crispus, de overste van de synagoge, wordt met zijn hele gezin tot God bekeerd. Dat is wel bijzonder sprekend. Vele Corinthiërs komen tot het verlaten en verliezen van alles om hun behoud te vinden in Christus.

Wat de Heere tot Paulus sprak, mag ook nu tot bemoediging zijn. Het ziet er in de hele wereld donker uit. We vinden overal veel eigengerechtigheid en velerlei goddeloosheid. Maar het werk des Heeren gaat door. Hij vervult Zijn Woord. Tot het einde toe zullen er zondaren toegebracht en gezaligd worden. De Heere laat Zijn Woord brengen en Hij doet daarmee wat Hem behaagt.

We zingen Ps. 94 : 8, 9 en 10.

Hierna spreekt ds. P. Beekhuis over Johannes 6 : 37b: en die tot Mij komt, zal Ik geenszins uitwerpen. De spreker wil zorgen voor een samenvatting. Die hopen we in ons blad op te nemen; daarnaar kunnen we dus verwijzen. We zingen Ps. 147 : 2 en 6. Onder het zingen wordt er gecollecteerd. Ds. Beekhuis gaat voor in dankgebed. Hij vraagt de zegen des Heeren over het voedsel, dat genuttigd zal worden. Daarna zingen we nog Ps. 89 : 8. Dan is de pauze aangebroken.

De koffieschenksters hebben het druk. De boekhandelaar doet goede zaken. De maaltijd smaakt goed. De stemming was opperbest. Er hebben vele ontmoetingen plaats. We hebben vele mensen de hand gedrukt en soms konden we een kort gesprek voeren. Het deed steeds weer goed zoveel bekenden te mogen ontmoeten. De nood is overal groot, ook in ons kerkelijk leven, maar het is toch tot moedgeving voor velen wanneer op zo'n dag er nog velen zijn wie het heil van Sion ter harte gaat.

De pauze is weer vlug voorbij. De mensen nemen hun plaats in de kerk (weer) in. Het kerkgebouw is goed gevuld, wanneer de middagsamenkomst om twee uur begint.

Ds. J. Veenendaal van Barendrecht opent deze samenkomst. Hij laat zingen Ps. 43 : 3, leest Jesaja 33 : 14 tot en met 17 en gaat voor in gebed. Hij spreekt vervolgens over Jesaja 33 : 17. Ds. Veenendaal hoopt voor een samenvatting voor ons blad te zorgen. We willen daarnaar verwijzen.

Na het zingen van Ps. 45 : 1 en 2, spreekt ds. J.P. Boiten van Schiedam over Hebreëen 11 : 7. Ook deze spreker zal voor een verslag zorgen. Onder het zingen van Ps. 33 : 4 en 6 wordt er weer gecollecteerd.

Ds. H.C. van der Ent van Elburg is de laatste spreker. Op ons verzoek vertolkt hij de dank van ons bestuur voor de medewerking van velen. Hij noemt o.a. de kerkeraad van de Gereformeerde Gemeente die nu al vele jaren aaneen het kerkgebouw voor ons beschikbaar stelt. Vervolgens noemt hij de koster en de organist en anderen. We zijn ervan overtuigd, dat de arbeid door allen met liefde verricht wordt. We denken b.v. ook aan de beide zusters die de creche verzorgen. Ook op deze wijze willen we allen nog eens hartelijk bedanken, al moet ik er aan toevoegen dat niemand het zo goed kan doen als de Van der Ent. Hij heeft ook heel goed ons blad aan te prijzen. Het resultaat was een flink aantal nieuwe abonnees op ons blad. De mensen kwamen zich spontaan opgeven. Tot blijdschap van ds. Van der Ent en ons allen. Nog enkele van zulke propagandisten en het aantal abonnementen moet vanzelf aanzienlijk stijgen. Wie doet er zijn best voor?

Let op. Met deze woorden begon ds. Van der Ent met zijn eigenlijke toespraak. Dat woord kunnen we ter waarschuwing lezen op gevaarlijke punten op de weg. Het ging hem echter om het woord in Psalm 37 : 37: Let op de vrome en zie naar de oprechte, want het einde van die man zal vrede zijn. Hij had geen gelegenheid meer om alles te zeggen, wat hij wilde zeggen. Onze lezers, bezoekers van de ontmoetingsdag en niet-bezoekers,

kunnen alles lezen in dit nummer van ons blad. En zo kan de roepstem tot velen doordringen: Let op de vrome en zie naar de oprechte..... Dat moge tot nadenken brengen. Ds. Van der Ent gaat voor in dankgebed, waarna de verzen 2 en 4 van Ps. 72 worden gezongen. Met de bede uit de Avondzang wordt de samenkomst gesloten en behoort ook deze ontmoetingsdag tot het verleden. Er waren nog koeken over. Ds. Van der Ent had daarop gewezen. In een ommezien was alles verkocht.

Het was een goede dag geweest en we mogen wel zeggen, dat de Heere alles welgemaakt had.

B.

Het komen tot Christus

"die tot Mij komt, zal Ik geenszins uitwerpen"

Joh. 6 : 37b.

U wilt weten hoe dit kan. Vervolgens hoe dit gaat. En uiteindelijk hoe dit afloopt.

Eerst dus hoe dit kan. Nu, daar zijn we gauw mee klaar. Want het kan *niet*. De Heere Jezus Zelf zegt het: "Niemand kan tot Mij komen, tenzij dat de Vader Die Mij gezonden heeft, hem trekke". Vs. 44a.

Zeker: zij wilden Hem koning maken. Zij zagen wel wat in Hem. Zij dachten: Hij zal ons verlossen van het gehate romeinse juk. En toen de Heere Jezus Zich dit niet liet welgevallen en vertrok hebben zij zich veel moeite getroost om Hem weer te vinden. Maar zijn zochten Hem om het aardse brood en niet als het Brood des Levens. De spijziging van de 5000 sprak hen aan. Omdat zij naar het Woord van de Heere Jezus werkten om de spijze die vergaat en niet om de spijze die blijft tot in het eeuwige leven.

Maar het werd spoedig anders. Toen het langzamerhand tot hen doordrong wat de Heere Jezus in de prediking bedoelde, lieten zij het afweten! Je leven verliezen! Die prijs is te hoog. Veel te hoog! De consumptiebonnen van de wereld wil ik allemaal opmaken. De band met Adam verbreken? Alle afgoden laten varen? Voor het vlees is er niets begeerlijks om tot Jezus te komen. Ik ben verknocht aan de zonde. Ik ben vergroeid met de zonde. Dit alles loslaten? Ik kan dit niet, maar ook al zou ik het kunnen ik zou het zelfs niet willen.

De Heere Jezus zegt hen ronduit dat zij Hem volgen omdat zij van de broden hebben gegeten. Louter vleselijke motieven.

Bemoedigend voor de Borg is de uitverkiezing. Hij zal niet zonder volgelingen zijn! Hij krijgt loon op Zijn Middelaarsarbeid. Hij spreekt het uit: "Al wat Mij de Vader geeft, zal tot Mij komen".

De Vader trekt hen. Het strekt niet tot onze eer: trekken! Dat wijst op verzet! Een kopen voorhoofd en een ijzeren nek. We kunnen rustig zeggen: d'r is niets met de mens te beginnen. Hij ligt geheel buiten God! In zijn binnenste is niet anders dan vernieling en ellendigheid. Een en al ongelooft en vijandschap. De Heere kan bij de mens beslist geen aanknopingspunt ontdekken. Het is van 's mensen zijde onmogelijk.

Vele geestledige belijders vandaag kunnen het wel. Zij zijn de Heere al ver vooruit. Zij gebruiken wat godsdienstige make-up en denken met een kerkelijk leven (op zichzelf prijzenswaardig) een volgeling van Jezus te zijn. Maar niets is minder waar!

Maar misschien ook zeggen hoe de Vader trekt? Hoe heeft de Vader Israël uit Egypte getrokken? "Ik trok hen met mensenzelen, met touwen der liefde". Hos. 11 : 4a.

Zo is Abram uit Ur getrokken. En Ruth uit Moab. En Levi uit het tolhuis. En om 5 voor 12 nog de moordenaar aan het kruis. En wat zijn ze gewillig (gemaakt). Het is de dag van Zijn heikracht! Tegen deze uitgestorte liefde Gods kan geen mens het uithouden. Het is zo krachtdadig. Het is zo onwederstandelijk. Het is een daad Gods. Het is een wonder. Het beginpunt ligt in de hemel. En ook het eindpunt. Wat worden de zonden hartelijk beweend. Mijn leven schrijf ik af. Niet elk jaar een bepaald percentage. Neen, radicaal in één seconde. Dan ga ik mijn vlees niet koesteren maar kruisigen. Dan probeer ik niet van elders in te klimmen zoals dieven en

moordenaren maar is er reeds direkt een toevallen van het heilig recht Gods. Theodorus van der Groe zegt: het christendom heeft 3 hengsels: geloofs, boete en heiliging. Hoe meer geloof des te meer boete en heiliging. Dat gaat samen. Het geloof dat wortelt in de wedergeboorte is zielsvernederend. Het is een wonderlijk volk. Aan de ene kant diep ongelukkig en aan de andere kant óvergelukkig. Over het treuren der zonde worden ze in de bergrede al zaliggesproken. Maar de volle vertroosting ligt in Christus. Leef niet uit uw bekering. Dan hebt u een onvruchtbaar leven. Als de Heere u gaat ontdekken en ontgronden zakt u vanzelf door uw bekering heen. Dan bent u een onbekeerd mens in eigen waarneming en kunt u onmogelijk met uw bekering op stap gaan, zoals dat helaas soms wel voorkomt. Zij zullen komen. Met smeking. Met geweene. In een rechte weg. Dus als een rechteloze! "Die tot Mij komt, zal Ik geenszins uitwerpen". Let wel: er staat niet: "zal Ik aannemen". Neen. "Zal Ik geenszins uitwerpen". In de negatieve vorm. Daardoor krijgt deze belofte nog meer kracht! De Heere Jezus ziet wel hoe het gesteld is in het hart van de getrokkenen door de Vader. Van degenen die naar Hem op weg zijn. Vol zelfveroordeling. Als een onwaardige. De Bruid is zo zwart. Van hoofdschedel tot voet-zool. Zo onooglijk. Zo afzichtelijk. Het komen tot Christus gaat ook gepaard met het gevoel van strafwaardigheid. Oh, die hoge bergen van zonde en schuld. "Die tot Mij komt zal Ik geenszins uitwerpen". Wie denkt hier niet aan die kostelijke belevens van de Bruid uit het Hooglied: "De Koning heeft mij gebracht in Zijn binnenkamers". Hoogl. 1 : 4b. U weet: een paleis heeft een voorhof. Een paleis heeft vele zalen. Zalen waar de koning zijn ministers ontvangt. Kamers waar hij vergadert met zijn adviseurs. Maar de koning heeft ook een binnenkamer. En daar komt zo maar niet iedereen. Daar komen alleen maar zijn naaste verwanten en intiemste vrienden. Maar oh wonder: u treft daar in de binnenkamer ook de bruid aan! Die zwarte bruid.

Ik hoor u denken. U vraagt: maar hoe is die bruid daar toch gekomen? Dat kunt u het beste aan de bruid zelf vragen. Oh zegt de bruid: ik heb nooit kunnen denken dat me zo'n weldaad ooit te beurt zou vallen. Zeker de nodiging die was er. "Die tot Mij komt zal Ik geenszins uitwerpen". Maar weet u: omdat ik zo vuil ben, zo zwart, zo bemodderd, zo afzichtelijk kon ik maar niet geloven dat ik een plaats zou krijgen in de binnenkamer naast prins en wereldgroten. Maar toen de Koning mijn schroom en aarzeling zag heeft Hij mij er gebracht. Wat ben ik toen weggesmolten in Zijn liefde. En ik viel daar helemaal niet uit de toon. Want ik zat daar aan met de mantel der gerechtigheid! Ik kan het wonder niet op. Ik durfde niet eens in een zijzaal van de koning te komen, laat staan in de binnenkamer. Maar zoals ik zei: ik ben er gebracht! "Die tot Mij komt, zal Ik geenszins uitwerpen". Dat in de binnenkamer is het hart vervuld met heilbespiegelingen en wordt het schoonste lied van deze Koning gezongen. En weet u hoe dit kan? Omdat Christus wel is uitgeworpen. Hij is de Rechtvaardige, voor mij de onrechtvaardige. De prijs der ziele, dat rantsoen dat wij in tijd noch eeuwigheid kunnen voldoen heeft Hij-betaald! De wet volbracht. Het recht verheerlijkt! Door de rechtszaal naar de binnenkamer!

Het is de komende en gaande Jezus. Want wat kan de bruid daarna weer inzinken. Denk aan Hooglied 5. Zij vond het niet de moeite om de deur open te doen voor de Bruidgom. Er wordt wel gezegd: als de Heere komt brengt Hij alles mee en als Hij weggaat neemt Hij alles mee. Dat eerste is waar maar het laatste niet. Gelukkig niet. Want als de bruid na alle traagheid eindelijk opstaat om de deur open te doen is haar Liefste weg. Maar er zit nog mirre aan de deurknop! Achtergelaten als een onderpand van Zijn blijvende liefde! De Heere houdt een arm volk over. Dat worden zij wel gewaar. Dank zij Zijn trouw zal het nooit op een echtscheiding uitlopen.

Alhoewel de bruid het er steeds wel naar maakt! Onbekeerde lezer: koop de tijd uit! Leer uw dagen tellen! U hebt een tong gekregen om te vragen of de Heere u dit wil leren! Denk de hele dag aan die ontzaglijke eeuwigheid die aanstaande is. "Die tot Mij komt, zal Ik geenszins uitwerpen". Dat er aan deze belofte een adreskaartje mocht hangen met uw naam er op! Bij Hem zijn milde Handen en vriendelijke Ogen van eeuwigheid. "Die tot Mij komt, zal Ik geenszins uitwerpen".

Rotterdam,
Ds. P. Beekhuis.

Let op . . . !

Geliefde vrienden. Let op! Zo hoor ik het een meester zeggen tegen een jongen in de klas, die er met zijn hoofd niet bij is. Hij doet dat om hem wakker te schudden. Want als hij niet oplet, leert hij niets. En daar is hij tenslotte toch voor op school gekomen. Niet om niets te leren, maar om iets te leren, waar hij in het leven mee verder kan.

Let op! Dat mogen we elkander ook wel toeroepen, nu we gekomen zijn aan het einde van deze "mooie" Bewaar het Panddag, en gereed zijn om straks huiswaarts te keren. Dan is "opletten" een geboden zaak. Want het verkeer is druk. Het gevaar is overal aanwezig. Wie in het verkeer niet oplet, brengt zich zelf in gevaar, en ook een ander. Ja, door niet op te letten, zou het iemand of meerderen, het leven kunnen kosten. Opletten is dus een geboden zaak. Niemand zal dat ontkennen.

Let op! Dat woord zou ik u ook willen meegeven, en dan in geestelijk opzicht. Want we maken niet alleen een reis door de tijd. We zijn met elkander op reis naar de eeuwigheid. En dan is "opletten" zeer noodzakelijk, ook om die dingen te leren, die gekend moeten worden, niet om door dit leven te komen, doch om straks zonder verschrikking God te kunnen ontmoeten. Want daar zullen we toch allemaal eenmaal voor moeten verschijnen, om rekenschap af te leggen, van hetgeen in dit leven geschied is, het zij goed of het zij kwaad.

Daarom: Let op.....! Misschien vraagt deze of gene: Waar moet ik dan op letten? Zeg het mij, voor ik huiswaarts keer. Ik wil u dat niet zeggen. Doch laat u door God gezeggen. Hij zegt het klaar en duidelijk in Zijn Woord. "Let op de vrome en zie naar de oprechte, want het einde van die man zal vrede zijn." Psalm 37 : 37.

Er wordt in deze tekst gesproken over het "einde". Wij zijn ook gekomen aan het "einde" van deze dag. En dat predikt ons dat aan alles eens een eind komt. Ook aan ons leven. Niemand weet wanneer. Doch dat het komt is zeker. Daar is niets zo zeker, als de dood. Want niemand leeft er die de slaap des doods niet eens zal slapen. En niemand redt zijn ziel van het graf.

Daarom: "Let op de vrome en zie naar de oprechte, want het einde van die man zal vrede zijn".

Wat is dat voor een man? Hij is vroom en oprecht. Hij is geen schijnvrome. Dat is een vrome aan de buitenkant. Zo zijn er altijd wel geweest. En zo zullen er ook altijd blijven. Dat waren vanouds de farizeërs. En dat zijn in 1989 nog de farizeërs. Zij hebben de gedaante van Godzaligheid. Doch zij missen de kracht daar van. Zij zijn niet oprecht, oprecht voor God. Want daar gaat het om. De Heere toch ziet het hart aan.

De man die oprecht vroom is, daarvan wordt gezegd dat zijn einde vrede zal zijn. Zijn "einde". Dat is een woord om over na te denken. Want dat wil ook zeggen dat er een begin is. Waar geen begin is, is geen einde. En hoe is nu het begin van die man geweest?

Hij is als een natuurlijk mens geboren. Dat was geen best begin, doch een slecht. Want bijbels gezien, wordt elk mens als een zondaar geboren. Dat is als een verloren mens, die om der zonde wil allerhande ellendigheid onder-

worpen is, ja de verdoemenis zelf. Als er in het leven van zulk een mens geen wonder gebeurt, dan is het einde "eeuwig omkomen". Doch in het leven van deze man is een wonder gebeurd. God is met hem begonnen. Goed onthouden hoor! Die man is niet met God begonnen. Maar God is met die man begonnen. God is altijd de Eerste. Als de mens zou moeten beginnen, zou er nooit iets van terecht komen. Doch als God begint staat het goed. Dan kan het aan het einde niet misgaan. Want Hij laat niet varen de werken Zijner handen. Hij zal het zeker voleinden. U, jij bent natuurlijk nieuwsgierig en vraagt jezelf af: Wat is dan dat begin van God? Antwoord: Gods begin is de wedergeboorte. Dat is een nieuwe geboorte. Dat is een geboorte uit God. En daardoor wordt men een kind van God.

Erenamen - Al te samen - Vorstentitels - niets dan schijn.

Er is niets zo heerlijk, - zo begeertijk - Dan om een kind van God te zijn.

Waar God begint, verandert men niet alleen van leger, maar ook van koning. Eerst diende men met lust de vorst der duisternis. Doch als God begonnen is dan krijgt men lust om de Heere te vrezen, Die is het allerhoogst en eeuwig Goed. Dat dienen van de Heere, dat vrezen van Hem, bestaat in een liefhebben van Hem. Dat is op zichzelf een bevredigende zaak. Doch dat is de vrede aan het einde nog niet.

Want tussen het begin uit God en het einde van het leven, ligt een weg van strijd. Als men de Koning wil gaan dienen dan is daar een strijd aan verbonden. Dat is een "heilige oorlog".

Daar zijn veel oorlogen in de wereld. Altijd geweest. Daar is ook veel oorlog in de godsdienstige wereld. Altijd geweest. Doch dat zijn geen "heilige" oorlogen. Wel het tegendeel. Als die onheilige oorlogen een ogenblik ophouden, dan spreekt men ook van vrede. Doch dat is de ware vrede niet. Het is een gewapende vrede, een schijnvrede. Het oorlogsvuur blijft smeulen. Er kan niets gebeuren, of de vlam slaat er weer uit.

Doch de oorlog, die de oprechte vromen moeten voeren, is een heilige oorlog. Als er oorlog gevoerd moet worden, zijn er ook vijanden. Waar geen vijanden zijn, behoeft geen oorlog gevoerd te worden. De geestelijke vijanden zijn zeer bittere vijanden. Het zijn zeer verschrikkelijke vijanden. Zo lang men in zijn natuurstaat aan de kant van de vijanden staat, heeft met er geen last van. Dan zijn het vrienden. Doch als men zijn stem gaat uitbrengen op de goede partij (stem S.G.P. = stem Gods partij), dan komen de vijanden op de been. Het is een driehoofdige doodsvijand. Een vijand dus met drie koppen. Zij vormen een driebond, een eenheid. Het is de grote tegenpartij van de Drieënige God, en al degenen die oprecht vroom voor God willen leven.

Deze vijandige driebond wordt gevormd door de duivel, de wereld en het eigen boze vlees, waarvan het bedenken vijandschap is tegen God. Zo zegt Paulus het. En die kon het weten. Hij heeft aan het geestelijke front gestaan. Hij heeft de goede strijd gestreden. Een zware strijd. Een strijd ten bloede toe. Want de duivel zocht hem te verslinden. Zijn listen waren Paulus niet onbekend. Hij probeerde op alle mogelijke manieren hem er onder te krijgen. De duivel had de ganse wereld aan zijn kant. Niet alleen de goddeloze, maar ook de schijnvrome wereld. En het eigen boze vlees dat stond ook al aan de kant van de vijand. Want dat wordt nooit bekeerd. Wie de vijand kent, er mee te maken krijgt, voert geen schijnoorlog. Het is geen oorlog uit een boekje, of zoals je die op een film kunt zien. Neen, het is een oorlog in werkelijkheid. Men dient dag en nacht op zijn hoede te zijn. De hoofdvijand heet niet voor niets de "vorst der duisternis". Hij werkt graag in de duisternis. De strijd is menigmaal zo zwaar dat de oprecht vrome vreest nog eenmaal te zullen omkomen. En als er geen Drieënige Gods was, het zou ook zeker gebeuren. Doch die Drieënige God is een Toevlucht en Sterkte. Hij wordt krachtig bevonden een Hulp in benauwdheid te zijn. Hij is Israëls God, Die krachten geeft. Van Wie al het volk zijn sterkte heeft. Hij volbrengt Zijn kracht in de zwakheid van die

oprechte vromen. En dan zijn ze machtig. Zij krijgen van hun God en Koning ook een wapenrusting. Je kunt hem beschreven vinden in Efeze 6. Het is de moeite waard om van dat geestelijk tuighuis kennis te nemen. En dat niet alleen. Het is nog belangrijker de raad die er gegeven wordt, ter harte te nemen: "Doet dan aan de gehele wapenrusting Gods, opdat gij kunt staan tegen de listige omleidingen des duivels. Want wij hebben de strijd niet tegen vlees en bloed, maar tegen de overheden, tegen de machten, tegen de geweldhebbers der wereld, der duisternis dezer eeuw, tegen de geestelijke boosheden in de lucht...."

Alleen in die wapenrusting kan men staande blijven, en de overwinning behalen. Niet een keer, doch iedere keer weer. Want als de vijand eens wordt afgeslagen, dan is hij nog niet verslagen. O zeker, het is een overwonnen vijand. Doch in de aftocht, en daardoor des te venijniger. De strijders weten er van. Elke oprechte vrome maakt er kennis mee. Het is waar, de een meer dan de ander. Doch zonder strijd is niemand. Zonder strijd wordt ook de kroon niet verkregen. Die wordt alleen uitgereikt aan hen die wettig hebben gestreden. Dat is overeenkomstig de regels, die in het strijdperk van dit leven gelden. En dat is, dat men het nooit van eigen krachten moet verwachten. Die moet men verachten. Zo wordt het op Jezus school, de krijgsschool geleerd. En wie het van de Heere alleen verwacht, die wordt niet beschaamd. Hoe lang de strijd ook duurt. Hoe bang die strijd ook is, het einde van die man zal vrede zijn. Dat wil zeggen: Aan die geestelijke strijd komt eens een einde. En dat is er als de strijder de laatste adem uitblaast. Dan blaast de vijand de aftocht. En dan voor goed. Dan kan de duivel zulk een oprechte vrome nooit meer aanvallen, nooit meer benauwen. Dan kan de wereld nooit meer met haar aanloksele bekoren. Dan zijn zelfs de vijandige huisgenoten - en dan in dubbele zin - uitgestreden. "In dubbele zin", wat betekent dat? vraagt iemand. Het betekent enerzijds de natuurlijke huisgenoten. Dat kunnen ouders, kinderen, broers en zusters zijn. Doch anderzijds zijn het de huisgenoten die zich schuil houden binnen de wanden van het eigen hart. En die huisgenoten kunnen van binnen geweldig te keer gaan. Het is het boze bestaan dat elke oprechte vrome met zich mee moet blijven dragen tot zijn dood toe. Doch in het uur van de dood, het einde op deze aarde, wordt men ook daarvan verlost.

"Let op de vrome en zie naar de oprechte, want het einde van die man (vrouw, jongen of meisje, gelukkig is er voor dat strijdend leger geen leeftijd aan gegeven), zal vrede zijn.

Eeuwig vrede. Dan wordt de wapenrusting afgelegd. Die is dan niet meer nodig. Dan wordt het feestkleed aangetrokken, de palm-tak van de overwinning in de hand gegeven en de kroon op het hoofd gezet. Om dan eeuwig met de Koning te zitten in Zijn troon, om dan met Hem als koning te heersen. "Vrede". Welk een woord! Het is een vrede die alle verstand te boven gaat. Het is een vrede die de wereld niet kent, heeft noch geeft. Het is de eeuwige vrede die de oprechte vrome ten deel valt. Zij wordt beleefd in het eeuwige vrededijk, waar de Vrededorst eeuwig de scepter zwaait. Het is daar waar de leeuw met het lam verkeert. Waar de berin en de koe te samen nederliggen. Waar een klein kind zich vermaken zal in het hol van de adder. Het is die nieuwe aarde onder die nieuwe hemel. Daar zal niemand iemand enig leed doen. Daar kan de duivel niet komen. Daar is de wereld buitengesloten. Daar heeft het boze vlees alle macht en kracht voorgoed verloren. Daar zijn geen nachten meer, die wakend moeten worden doorgebracht. Daar zijn geen ziekten en geen pijnen meer. Daar is niets anders dan eeuwige vrede, eeuwige vreugde, eeuwige blijdschap. Daar is volmaakt waar, waar profetisch van is getuigd in Ps. 72 : 2, 4:

*De bergen zullen vrede dragen,
De heuvels heilig recht;
Hij zal hun vrolijk op doen dagen
Het heil, hun toegezegd.
't Ellendig volk wordt dan uit lijden
Door Zijnen arm gerukt;*

*Hij zal nooddriftigen verblijden;
Verbrijz'len, wie verdrukt.*

*'t Rechtaardig volk zal welig groeien;
Daar twist en wrok verdwijnt,
Zal alles door de vrede bloeien,
Totdat geen maan meer schijnt.
Van zee tot zee zal Hij regeren,
Zover men volken kent;
Men zal Hem van d'Eufraat vereren,
Tot aan des aardrijks end.*

Als we aan het einde van deze ontmoetingsdag zo naar huis mogen gaan, kunnen we in vrede heengaan.

Het is dus wel de moeite waard: "Let op de vrome, en zie naar de oprecht, want het einde van die man zal vrede zijn."

P.S.

Daar vanwege tijdgebrek niet alles gezegd kon worden, wat we zo ongeveer overdacht hadden, geven we het hier maar wat uitgebreider weer, ten gerieve van de bezoekers en mocht het zijn tot stichting van allen.

We mochten aan het einde van de dag nog verschillende nieuwe abonnees noteren. In de lijn van het geschrevene mogen we dit een bevredigend resultaat noemen.

Het is heel eenvoudig. U stuurt maar een naamkaartje naar de heer A. Beukers, Tousseintplein 20, 2406 XL Alphen a.d. Rijn. Je schrijft er bij dat je abonnee wilt worden. En alles komt voor elkaar. Je zult er vast geen spijt van hebben.

Uw aller vriend,

Ds. H.C. v.d. Ent.

We zijn bevoorrecht, en . . .

In de vakantietijd gaan er velen van huis. Men trekt hierheen, of daarheen. De één blijft in eigen land en de ander gaat over de grens. Kilometers worden door velen afgelegd om hun vakantiebestemming te bereiken. Jaarlijks is er het terugkerende beeld. Drukbezette autowegen. Kilometers lange files. Rijen auto's en caravans bij de grensposten. Zelfs binnenwegen laten zien welke tijd van het jaar het is. Gelukkig zijn er nog velen, die in de vakantietijd samen bezig willen zijn. De natuur in gaan en oude plaatsen willen bezoeken. Op zich een nuttige, goede bezigheid. En verantwoord! Dit laatste mag in de vakantietijd niet vergeten worden: gaan we naar en komen we op verantwoorde plaatsen. Bij terugkeer, bij thuiskomst moet ook de vraag overwogen worden of we op verantwoorde plaatsen zijn geweest! Want we zijn schepselen Gods en staan overal met de Heere in rekening. Van alles moet reenschap afgelegd worden. Er staat geschreven, dat wij allen geopenbaard moeten worden voor de rechterstoel van Christus opdat een iegelijk wegdrage, hetgeen door het lichaam geschiedt, naar dat hij gedaan heeft, hetzij goed hetzij kwaad.

Gekomen op bepaalde plaatsen kan men getroffen worden door deze werkelijkheid: hoe het was en nu is. En dan denk ik aan het kerkelijk, geestelijk leven. Hoe heeft de reformatie niet gewerkt in Europa. Wat de Heere deed in de zestiende eeuw werd overal merkbaar. Over heel Europa gingen luiden de klokken van het Evangelie. Het Woord van de Heere had geweldige invloed. Het had ingang in alle rangen en standen. Het sloeg geen laag van de bevolking over. Plaatsen als Geneve, Worms, Wittenberg, Heidelberg roepen veel op. Zij brengen veel voor de aandacht. Nu kunnen we, historisch gezien, nog verder terug gaan. Er zijn nog oudere plaatsen te noemen. Plaatsen die ons herinneren aan de eerste duizend jaar na Christus. Aan de vroeg-christelijke tijd. Zo is het wanneer men de duitse stad Trier binnengaat. Wie deze stad bezoekt wordt getroffen door de imponerende historische bouwwerken. De 'Dom' is gebouwd op fundamenten van de dubbele kerk uit de tijd van de Romeinse keizer Constantijn. Deze regeerde in de 4e eeuw.

In de franse plaats Poitiers komt men in aanraking met een stuk geschiedenis van de eerste eeuwen. De omgeving op zich al neemt mee naar een machtig gebeuren. Gebeuren, waarin gezien wordt de hand van de Heere. Immers bij Poitiers hield Karel Martel in het jaar 732 de tot in Frankrijk doorgedrongen

Mohammedanen tegen. De veldslag bij Poitiers is zelfs van wereldhistorische betekenis geworden.

De legers van de Islamieten wilden als sprinkhanen werken in Europa. Alles vernietigend, wat de gang van de Islam in de weg stond. De Islam moest de religie gaan worden in Europa. Deze religie zou het hele leven moeten beheersen en bevruchten. Het was de heilige wil van Mohammed. Nu de heilige oorlog van de Islam werd tot staan gebracht en gebroken te Poitiers. Dit betekende voor de vroeg-christelijke kerk in Europa redding en toekomst. Europa werd gevrijwaard voor de verovering door de Mohammedanen. In de stad zelf is nog te bezichtigen het 'Baptistère St. Jean'. Waarschijnlijk het oudste christelijke bouwwerk in heel Frankrijk. Daterend uit de 4e eeuw. In het gebouw bevindt zich een bassin, dat gebruikt werd voor de doopbediening: catechumenenbad. In ons land weten we, wat er gebeurd is bij Dokkum. Daar is in 754 Bonifacius vermoord. In de plaats Dokkum staat een afbeelding van Bonifacius. Te zien is ook met welk zwaard hij streed n.l. Gods Woord. In het oude stadsdeel van Utrecht is een standbeeld geplaatst voor Willibrord. Volgend jaar zal het 1300 jaar geleden zijn, dat deze evangelieprediker vanuit Engeland in ons land kwam. Bij Katwijk kwam hij aan land en begon vandaar zijn missie in ons land. De boodschap des Heeren werd door hem doorgegeven en zijn arbeid bleef niet ongezegd. We zouden zo verder kunnen gaan, gravend in de geschiedenis van de kerk. Vele kerkgebouwen binnen en over onze grenzen herinneren ons aan veel. Ze wijzen ons op zeer veel. Hoe klonk er het evangelie van vrije genade, de weg der zaligheid in en door Jezus Christus, de Heere. De leer van vrije genade is op vele plaatsen ingeruild voor een leer naar de mens. De doorwerking daarvan is niet uitgebleven. Ook werd het gezien in de kerkgang.

Dit laatste is ook nu nog het geval. Grote kerkgebouwen laten op zondag een handje vol mensen zien. De onchristelijkheid is hand over hand toegenomen. Het christelijk Europa in het verleden, heeft vandaag maar een gering aantal volgelingen. En dat ook in ons rijke landje. Rijk aan christelijke levenswaarden. Welk een invloed heeft Gods Woord gehad op heel onze samenleving. Er is geen terrein denkbaar, waar het Woord van de Heere geen gezag had. En nu? De invloeden, die van Gods Woord uitgingen, moeten uit ons volksleven verwijderd worden. Gods dag weg, Gods Naam weg. Gods gezag weg. Gods wet weg. God Zelf weg. Alles moet tot het verleden behoren. De mens mag het levensbegin vernietigen en zelf het levenseinde bepalen. Het gezinsleven staat niet meer zo hoog genoteerd en tot echtscheiding kun je het zo laten komen. Temidden van die werkelijkheid staan we. Staan we met de onzin, staan we als kerk. Hebben we daarom bijzonder oog voor het vele, zeer vele goede wat de Heere ons nog gelaten heeft? Voor wat Hij ons nog wekelijks geeft? We mogen nog kerk zijn. Zijn Woord wordt nog verkondigd. De reine leer is nog te horen. Zitten we er slapend onder? Hebben we aan de klanken van de woorden genoeg? Ik hoop van niet. We kunnen ook gelijken op de gemeente van Laodicea. Alles verliep goed. Men had goede kerkelijke papieren. Men had een goede prediking. Men gaf goed. Maar er was zelftevredenheid. Zelf voldaanheid. Men was rijk, en verrijkt. Men had niets meer nodig. Men kende geen geestelijke armoede. Geestelijke noden en behoeften waren er niet. Men zag niet uit naar het heil des Heeren. Er werd niet verlangd naar de werking en doorwerking van de Heilige Geest en het dienstbetoon van de Heere. Men had het over de Heere en men dacht aan het eind van het leven te gaan naar de Heere. Hij had een plaats voor hen bereid. Maar de Heere Zelf stond voor de gesloten kerkdeur. Kerk zijn, kerk houden, een kerkdienst zonder de tegenwoordigheid van de Heere. En menen dat het goed is en dat het goed gaat. Zo kan het! De Heere zegt het ons. En daarom wee onzer, als het kopje van dit stukje zo worde ingevuld: "Wij zijn bevoorrecht, en voldaan". Wij zijn tevreden. We hebben niets meer nodig. Heil onzer, wanneer de bevoor-

rechting des Heeren ons brengt tot de bede:
*Behoud ons, Heer' der legermachten,
Zo zullen w'ons voor afval wachten;
Zo knielen w'altoos voor U neer.
Getrouwe Herder, breng ons weer;
Verlos ons; toon ons 't lieflijk licht
Van Uw vertroostend aangezicht.*
Ds. M.C. Tanis.

De heilige vermaking van de christen 3.

Als derde vrucht van de verkiezing wordt genoemd droefheid die naar God is over de zonde.

Van onszelf laten we geen traan over de zonde die door ons werd en wordt bedreven. Wel kunnen we schreien over de gevolgen van de zonde. Ons hart is bikkelhard als het over de zonde zelf gaat. We zien niet dat we zondigen tegen een heiligen goeddoend God. We verontschuldigen onszelf, en beroepen ons erop dat we nu eenmaal zondaar zijn. Daar kan een mens toch niets aan veranderen. Ten diepste geven we God de schuld. Alsof God ons zo boos en verdorven heeft geschapen. Alsof wij niet vrij- en moedwillig ongehoorzaam zijn geweest. Alsof wij niet God de rug hebben toegekeerd. Ook kunnen we satan de schuld van ons zondigen geven. Ik moest wel zondigen. De omstandigheden waren zo. Ik werd ertoe gedwongen. Echter dat laatste is niet waar. We worden niet gedwongen. Satan is geen dwingende macht, wel een verleidende macht. Zonde is altijd een keus van ons. De Bijbel spreekt van onze ongerechtigheden. En dat woord geeft het moedwillig karakter ervan aan. Doende de wil des vleses en der gedachten.

Genade maakt het anders. Daardoor ontstaat droefheid die naar God is over de zonde. Dat zijn woorden uit de Schrift zelf, en die moeten we wel goed verstaan. Men denkt soms dat het hier gaat over een die eraan ontdekt is dat hij God kwijt is, en die nu schreit om God tot God. Echter het Schriftwoord heeft een andere betekenis. 't Gaat over de droefheid die in overeenstemming met God is. Hier heeft een menskind God ontmoet, de heilige God. God van Wie de engelen in de hemel het driemaal heilig zingen.

We denken wel eens dat zelfkennis leidt tot Godskennis. Dan denken we verkeerd. Het is andersom. Godskennis leidt tot zelfkennis. Wie God leert kennen gaat zichzelf kennen. Wie God als de Heilige ontmoet, schrikt. In dat licht gaan we zien wie wijzelf zijn. Hoe meer we in dat licht komen destemmer gaan we zien onze onheiligheid, onze verdorvenheid, en dat nu maakt bedroefd; bedroefd omdat we niet in overeenstemming met God zijn, omdat we zo walgelijk, zo verschrikkelijk verdorven zijn.

Zo was het ook met de Heere Jezus in de hof van Gethsemané. Zijn ziel werd bedroefd tot stervens toe. Waarom? Hij was tot zonde gemaakt. Al de zonde van het volk van Gods welbehagen was op Hem. Wij geven aan zondaars namen. We wijzen aan en zeggen: dat is een moordenaar, een echtbreker, een dief, een leugenaar. En nu Hij. Hij met al die namen. Hij niet meer in overeenstemming met God. Dat was de oorzaak van Zijn grote droefheid.

Hebben wij al eens God ontmoet, God als de Heilige? We houden ons toch niet staande met onze godsdienst, met onze rechtzinnigheid, met ons strijden voor de waarheid, met onze eigengerechtigheden? Dat alles is een wegwerpelijk kleed. Al zijn vormen goed, we kunnen daarmee voor de heilige God niet bestaan. We kunnen ons ook niet beroepen op: God is liefde, dus het zal wel meevallen.

We kunnen ons ook niet staande houden met: ik geloof toch, en het is toch volbracht. O, ik weet het - we zijn er zulke vijanden van om God als de Heilige te ontmoeten. Immers dan moeten we God gelijk gaan geven als Hij ons voor eeuwig wegwerpt.

Echter - we zullen eraan moeten denken, dat we de ontmoeting met de heilige God nooit uit de weg kunnen gaan. Zal die ontmoeting er in dit leven niet zijn, dan straks. Straks geplaatst voor de rechterstoel van de heilige God, en dat zal vreselijk zijn. Dan is het voor eeuwig te laat. Dan is er geen Borg meer Die tussentreedt, Die de vlammen van Gods heil-

ligheid blust. Onze God is een verterend vuur.....

Hier - in het heden der genade - de heilige God te ontmoeten, dat nu geeft tranen en steeds meer tranen. Van die droefheid komen we in dit leven niet af. De droefheid is een van de twee stukken van de waarachtige bekering. Als de hemelse fontein der liefde zich opent, als gedronken wordt uit de zee van de liefde Gods in Christus Jezus, o ja de dankbaarheid; maar wat breng ik ervan terecht? De Heere is het zo waard dat ik volkomen heilig leef. Ziel en lichaam, Heere, leg ik op het heilig dankaltaar neer. Echter het volbrengen is er niet. Voor eigen waarneming steeds meer onheilig. Ik begeer om Gods wille steeds meer de heiligheid, het zonder zonde zijn, de volmaaktheid. De Heere is het zo waard. Hij Die Zijn enige Zoon voor zulkeen overgaf. Christus is het zo waard Die Zichzelf voor zulkeen heeft overgegeven. Christus Die geruild heeft geheel en al vrijwillig, vanuit ondoorgroondelijke liefde. Hij al mijn onheiligheid, en ik al Zijn heiligheid. Christus Die voor zulkeen onheilige verteerd werd, aangestoken door de vlammen van Gods heiligheid. En tegenover al die liefde: de boosheid die mij altijd aanhangt. Dat geeft tranen, de droefheid. Altijd weer.

Die tranen zijn vrucht van de verkiezing. Een onfeilbare vrucht. En nu spreken de Dordtse Leerregels uit, dat de uitverkorenen een geestelijke blijdschap en een heilige vermaking hebben over die tranen. Is dat nu geen onzin, dwaasheid? Wie verblijdt, wie vermaakt zich over tranen? Dit klopt toch niet?

Wel - als pastor heb ik mij verblijd over tranen die geschreid werden. Ik denk aan een oude broeder die ik wenend aantrof bij zijn kanarie in de kooi. In mijn domheid wilde ik het beestje dat het hoogste lied zong, het zwijgen opleggen. Totdat die broeder met hortende stem zei: dat dier zingt de lof van z'n Schepper en..... ik niet. Of die andere die aan het eind van zijn leven met tranen uitsprak: nog onbekeerd en de schuld daarvan ligt bij mij; heel mijn leven gezeten onder de bediening van het Woord, onder de aanbidding van het heil; zovele roepstemmen waren er, en ik ben dezelfde gebleven, ik heb mij gehandhaafd, ik heb mij verhard, ik wilde zelf koning blijven. Of weer een andere, die hete tranen schreide, die zei dat hij voor eeuwig verloren ging omdat hij zo goddeloos, zo verdorven was. Nietwaar - dan verblijdt je je als herdertje van de grote Herder zeer. Dan kun je de boodschap kwijt.

Doch niet alleen de pastor, maar ook dezulke zelf mag zich verblijden en vermaken over die tranen. Dat klinkt wonderlijk, en toch is het zo. En nu bedoel ik geenszins die tranen te verzelfstandigen, alsof die tranen zalig maken. In geen geval. Wie dat doet gaat het fundament van zaligworden verleggen vanuit Christus in de tranen. Die komt straks dan bedrogen uit. Want niet de tranen die ik schrei, maar Christus alleen maakt zalig. Allereerst wil ik dit nog benadrukken: de echte tranen zijn onfeilbare vrucht van de verkiezing. De tranen die God droogt, de tranen die in Gods fles bewaard worden, komen niet op uit onze natuur. Wij wenen hoogstens over de gevolgen van de zonde. Verder brengen wij het niet. Als vrucht van de verkiezing zijn ze er.

Waarom nu heilige vermaking over het waarnemen van die vrucht? Waarom vermaak in de tranen die ik pleng voor Gods aangezicht? Ik geef een voorbeeld. Een kind dat met z'n kinderverdriet uithuilt bij moeder, het betraande gezicht opheft naar moeder. Of een volwassen mens met het verdriet over het heengaan van een geliefde, die zijn tranen eens de vrije loop kan laten tegenover een ander. Hoe kan dat opluchting geven. Een liefdevolle blik, een begrijpend oog tegenover je.

Tranen voor Gods aangezicht schreien daarin is toch zoetheid. En dan blikken in Zijn oog. Heilige vermaking. En die tranen laten God niet onberoerd.

Och werd ik derwaarts weergeleid. Ik schrei niet zo vaak over het bedreven kwaad voor Gods aangezicht. Maar - 't is zo'n zalig plekje.

Ds. v. Z.

GLIAGG "De Poort" dient erkenningsaanvraag in

De Gereformeerde Landelijke Instelling voor Ambulante Geestelijke Gezondheidszorg "De Poort" te Schiedam heeft bij de Minister van WVC een aanvraag ingediend om erkend te worden als RIAGG met een landelijk werkgebied. GLIAGG "De Poort" kent een sterke toeloop van het aantal hulpaanvragen vanuit vooral de gereformeerde gezindte. Dit leidt tot lange wachttijden en noodgedwongen verwijzingen naar andere instellingen. Uit onderzoek blijkt dat dit bij veel patiënten op ernstige bezwaren stuit. Hulpvragenden uit de kring van de gereformeerde gezindte herkennen zich vaak niet in het hulpaanbod van de bestaande RIAGG's. Opvallend is dat ook vanuit de RIAGG's het aantal verwijzingen naar GLIAGG "De Poort" toeneemt. Het betreft hier christelijke patiënten waarmee men vanwege een verschil in levensbeschouwing minder goed uit de voeten kan. In de achterliggende periode zijn hierover diverse gesprekken gevoerd op het Ministerie, maar daaruit is niet gebleken dat de bestaande instellingen voldoende in staat zijn een antwoord te geven op deze problematiek. Een door de Geneeskundige Hoofdinспекtie voor de Geestelijke Volksgezondheid gearrangeerde vergadering met afgevaardigden van GLIAGG "De Poort" en een aantal RIAGG's werd door de laatstgenoemden op het laatste moment afgezegd, omdat men niet met de afvaardiging van GLIAGG "De Poort" wenste te praten. Om die reden heeft de instelling zich nu gewend tot de minister. Mocht een erkenning worden afgegeven, dan volgt op grond daarvan ook subsidiëring van het werk van GLIAGG "De Poort". Daarmee zou GLIAGG "De Poort" - naast de Joodse RIAGG - de tweede RIAGG zijn die landelijk werkt op basis van een herkenbare levensbeschouwelijke identiteit.

Boekbespreking

Tom Kroos, zijn weg tot God, beschreven door zijn moeder.
Uitgeverij J.J. Groen en Zoon, postbus 11031, 2301 EA Leiden.

Een moeder vertelt over het sterven van haar zoon. Zo lezen we op de titelpagina. Ds. P. de Vries, Ned. Hervormd predikant te Opheusden, schreef een Voorwoord. Hij was in het bezit van een uitgave in gestencilde vorm. Hem werd de vraag gesteld of het niet mogelijk was "Het leven en sterven van Tom Kroos" opnieuw te laten drukken en verspreiden. Zo is het tot een heruitgave gekomen.

De moeder van Tom is op 25 oktober 1986 in volle zekerheid des geloofs overleden. Haar man heeft welwidend toestemming tot de heruitgave gegeven.

In zijn Voorwoord schrijft Ds. De Vries ook over Ds. Hermanus Hofman en diens kerkelijk standpunt. Ds. Hofman was van 1929 tot 1975 eerst als oefenaar en vanaf 1936 als predikant verbonden aan een vrije gemeente te Schiedam. Tot die gemeente behoorde de familie Kroos. Ds. De Vries schrijft zeer waardeerend over Ds. Hofman, die hij in zijn jeugd vele malen heeft horen preken.

Aan het slot van zijn Voorwoord schrijft Ds. De Vries: "In 'Het leven en sterven van Tom Kroos' ziet u op welke wijze Ds. Hofman degenen over wie hij gesteld was begeleidde en benaderde. Hij mocht één van degenen zijn die Tom Kroos de onnaspeurlijke rijkdom van Christus deed verstaan. Daar gaat het ook voor ons om. Moge het lezen van dit boekje u tot rijke zegen zijn nl. dat u leert geloven in de eniggeboren Zoon van God. In Hem is het leven en de zaligheid, ja, alles wat nodig is om zalig te leven en te sterven".

De moeder van Tom begint met een korte Inleiding en schrijft verder over 1. Jeugd en diensttijd, 2. Naar het ziekenhuis, 3. Triest bericht, 4. Nooit meer beter, 5. De strijd des geloofs, 6. God de eer, 7. Veel te vertellen, 8. De laatste dagen, en 9. De begrafenis.

Het boekje bevat de treffende levensgeschiedenis van een jongeman die na een lange lijdensweg de eeuwige rust inging. Dat

was op 7 april 1964. We sluiten ons geheel aan bij de wens van Ds. De Vries.

We willen hier nog iets overnemen van wat Ds. Hofman bij de begrafenis heeft gezegd. De moeder van Tom schrijft:

"Hij heeft verteld, hoe Tom heeft geleerd, dat er bij God als Rechter zo'n majesteit is, dat de maan en de zon, die gegeven zijn tot heerschappij des nachts en des daags, erbij in het niet zinken. Een majesteit waaronder de mens, zoals hij in Adam is met al zijn hoogte en eigendunk, moet vallen en ten diepste vernederd wordt, om een onderwerp te kunnen zijn voor de genade. Als we een geschikt onderwerp zijn, is er een deur. Dan is er ruimte om in te gaan; die enige deur is Jezus Christus, de enige toegang om in te gaan. Dan wordt het, zoals Tom zei: 'Zo min als ik eerst kon geloven, zo min kan ik het nu laten om te geloven'. Dat is zalig worden op de wijze zoals God in Zijn Woord geopenbaard heeft, als een geheel uitgewerkte en verloren zondaar, met behoud van de eer van God, zonder dat er één deugd in Gods Wezen gekrenkt wordt". Het boekje telt 72 bladzijden en kost f 12,50. B.

Als een vuurbrand uit het vuur door Rik Valkenburg.

Uitgeverij J.J. Groen en Zoon, postbus 11031,
2301 EA Leiden.

Dit boek bevat een levensverhaal van Eddy Eschbach. Het verhaal is niet door Ed zelf geschreven, zoals het verschenen is, maar hij heeft er wel de bouwstoffen voor geleverd. Hij heeft zelf geprobeerd een uitgever voor zijn aantekeningen te vinden, maar dat is hem niet gelukt. Hij heeft zich toen in verbinding met Valkenburg gesteld en deze heeft na lang beraad alles verwerkt in een boek dat nu uitgekomen is in de Groene Ankerreeks van Groen.

Ed is vele jaren zeeman geweest. Hij maakte zijn eerste reis in 1913. Hij heeft blijkbaar een zeer goed geheugen gehad of hij heeft van het begin af aantekeningen gemaakt in een dagboek, want het boek bevat vele wederwaardigheden van hem. Hij vertelt van zijn ouderlijk huis, van zijn biddende moeder, van eigen omzwervingen, van gevaren en uitreddingen, van afwijkingen en zondige wegen, maar ook van veranderingen in zijn leven. Ook verhaalt hij van andere leden van het ouderlijk gezin, van huwelijken en sterfgevallen enz.

Valkenburg heeft er een boek in hoofdstukken van gemaakt. Daarin worden veel feiten genoemd, voor ons besef wel eens te veel met het oog op de leesbaarheid, maar we hebben er begrip voor dat Valkenburg Ed zoveel mogelijk heeft laten spreken. In hoeverre er

ook een eigen inbreng van deze schrijver bij is kunnen we niet beoordelen, omdat we het oorspronkelijke manuscript niet kennen. We moeten het boek zien als het resultaat van een samenwerking tussen Ed en Valkenburg. We kunnen in het algemeen wel zeggen, dat er een boek is verschenen, dat goede dingen bevat. Het laat ons iets zien van het leven van een zeeman, waar wellicht slechts weinigen onder ons iets van weten. We lezen van bekeringen, ook van Ed zelf. Maar juist in dit opzicht is het boek vlak. We kunnen er niet het wederbarende en vernieuwende werk van de Heilige Geest in terugvinden. Dat betreuren we. Juist in zulke boeken moet het vooral gaan om de geestelijke waarde en betrouwbaarheid. Ed heeft de verschijning van dit boek niet beleefd. Hij is in 1985 gestorven.

Het boek telt 146 bladzijden en het kost f 21,50.

B.

Esther . . . en ik door Helen Morgan.
Drukkerij-Uitgeverij Pieters b.v., Voorstraat
5, 4503 BH Groede.

Na een *Voorwoord* vinden we de volgende hoofdstukken in dit boek: 1. Voorbereiding, 2. Van huis, 3. De praktijk, 4. Leren, 5. Schaduwen, 6. Aan de poorten van Jeruzalem en 7. Dit is de weg, wandelt daarop.

Het boek bevat een treffend verhaal waarin de schrijfster vertelt van haar roepingsbesef om te gaan arbeiden in de zending. Evenwijdig aan haar levensverhaal vertelt ze over een meisje, dat op zeer jeugdige leeftijd tegen haar zin wordt uitgehuwelijkt, vlucht en terecht komt in een wereld vol zonde en ongerechtigheid. Ze was niet bij Gods Woord opgevoed, integendeel, maar ze was wel daarmee in aanraking geweest en had een bijbeltje van een jongen uit haar omgeving gekregen, dat ze als een kleinood bewaarde. Ze kon niet lezen. Ze had een sterke drang in zich om alsnog te leren lezen om zo ook in

staat te zijn in haar bijbeltje te lezen. Ze komt tenslotte op een bijbelschool, waar ze spoedig vorderingen in het lezen maakt. De schrijfster is als lerares aan die school verbonden en komt zo in aanraking met het meisje.

Helen Morgan schrijft in haar *Voorwoord*: "Esther en ik" is mijn eigen geschiedenis, verteld naast de geschiedenis van "Esther", een meisje uit het land waar ik werk. Hoewel elk hoofdstuk waarin deze geschiedenissen worden verteld een bepaald opschrift heeft, heb ik niet geprobeerd deze geschiedenissen geheel parallel te beschrijven. Ze zijn zo verschillend, dat het onmogelijk is bepaalde jaren in mijn leven te laten corresponderen met dezelfde jaren in het leven van Esther. Esthers geschiedenis is geen werkelijkheid; het is namelijk niet de levensgeschiedenis van een bepaald meisje dat ik heb gekend. Alles wat zij in dit verhaal beleefd, is een werkelijke weergave van het leven van de meisjes, die aan onze zorg waren toebetrouwd.

Tot zover de schrijfster. Het boek is uit het engels vertaald door C.S. de Jager-Jansen. Pieters heeft het boekje uitgegeven in samenwerking met de Christelijke Stichting voor Hulp aan gewetensvervolgden.

De godsdienstige ondergrond is niet de onze. In geestelijk opzicht missen we de nodige diepte. Aan de andere kant willen we graag erkennen dat het boek veel goeds bevat, dat het ons nog wel wat heeft te zeggen.

De schrijfster zegt zelf in haar *Voorwoord*: Ik hoop dat christenen bij het lezen van deze twee geschiedenissen beter zullen gaan begrijpen wat het betekent om in bepaalde landen Christus te volgen. En als ik met het schrijven van dit boek bereik dat jonge christenen in Europa hun problemen niet meer als onoplosbaar gaan beschouwen, dan is mijn wens vervuld.

Het boek telt 101 bladzijden en kost f 9,95.

B.

TEXEL bungalows, sta-caravans, volledig pension: 02220-18391 voor folder of inlichtingen

vakantiecentrum
De Verrassing

■ Nieuwe VERTELCASSETTES dhr. J. Meulmeester voor de kinderen. Zij zien er reeds naar uit. Cassette 3. Carolientje en de grote Bijbel. Bij de oude bunker enz. Cassette 4. Roosje en de stroopwafels. De oude schaapskooi, enz. Tevens een extra cassette voor de ouderen. Heer waar dan heen. Dora welke schat? Prijs per cassette f. 7,50 excl. Ons nieuwe adres is: Bereklaauwerf 28, Arnhem, 4341 KJ. Tel. 01182-1696 of 2859.

Voor een paar dagen of langer gezelligheid en sfeer, naar het dorpje Kesteren gelegen in de mooie Betuwe bekend om zijn landelijke omgeving ± 3 km van Rhenen.

PENSION "DE PEEL"

waar het gewoon goed is.

Fam. Knuivers, Boven-
eindsestraat 14.
4041 EJ Kesteren.
Tel. 08886 - 1687.

Westkapelle TE HUUR

vacantiehuis en luxe sta-caravans op zeer mooi en rustig plekje op boerderij dichtbij het strand, tel. 01187-1441.

Stichting "Reformatische Hulpactie Woord en Daad"

Het comité Rotterdam van bovenvermelde stichting hoopt op D.V. zaterdag 16 september a.s. een koor- en samenzangavond te beleggen in de Grote- of St. Laurenskerk te Rotterdam. Medewerking aan deze avond zal worden verleend door:

- Chr. Gem. Koor "Catate Deo" te Amersfoort o.l.v. Peter Eilander.
- Jan van Westenbrugge: hoefdorgel.
- Herman Riphagen: piano.
- Hans Veldhuizen: jongens mezzo-sopraan.

Ds. D.J. Budding, Ned. Herv. predikant te Elspeet, zal de avond openen en sluiten en hoopt tevens een meditatie te houden.

De aanvang is om 19.30 uur; de kerkdeuren gaan open om 19.00 uur.

De toegang is vrij. Iedereen is van harte welkom.

BIJBELSE ALBUMS met plaatjes in kleur

Speciaal voor gebruik op scholen en zondagsscholen geeft de GBS albums met plaatjes over Bijbelse onderwerpen uit.

De kinderen kunnen deze plaatjes zelf inplakken. Bij elk kort verhaal in de diverse albums is ruimte opengelaten voor een plaatje.

De albums zijn 21,5 cm breed en 15 cm hoog, stevige omslag.

Bij elk album behoort een set van 40 plaatjes (afm. 14,5 x 10,5 cm).

Wij kunnen acht series leveren:

0 Vanaf de schepping tot de list der Gibeonieten.

1 Richteren, koningen en profeten

2 Nieuwe Testament 1

3 Nieuwe Testament 2

A Wonen, werken en eredienst van Israël

B Bloemen en planten in Israël

C Dieren in de Bijbel

D Voorwerpen in de Bijbel

Prijs per album met

plaatjes **f 9,90**

Te bestellen bij de boekhandel of rechtstreeks zonder postzegel bij:

GEREFORMEERDE BIJBELSTICHTING
ANTWOORDNUMMER 18. 3300 WB DORDRECHT

PLAATS UW FAMILIEBERICHTEN IN BEWAAR HET PAND

NERVEUS?

Onze plantaardige
EUST-en KALMEINGS-
TABELTEN
werken rustgevend en
versterken het
zenuwgestel.
Maandkuur f 22,50
DEGISTERED SKINC
Barrevoetstraat 5
Baarle Tel. 023-312842

KINDEREN ZIJN HET MEEST KWETSBAAR

- zijn ondervoed
- ontvangen geen onderwijs
- missen medische zorg

FINANCIËLE ADOPTIE GEEFT HEN

voedsel en kleding in de acute nood situatie
onderwijs om op eigen benen te staan
bijbelse boodschap die tot zegen kan zijn

van nu
voor straks
voor altijd

ER IS EEN GROEIENDE WACHTLIJST VAN KINDEREN

Vraag informatie of
GEEF U OP ALS SPONSOR
à f. 37,50 / f. 40,- p.mnd.

ER ZIJN NOG VELE WACHTENDEN VOOR HAAR

**WOORD
& DAAD**

STICHTING
REFORMATORISCHE
HULPAKTIE
WOORD EN DAAD

Postbus 560,
4200 AN Gorinchem
Telefoon 01830 - 24288
Postbank 30.20.900
ABN 50.98.11.566